

УДК 338.242:336.1

Н.М. Внукова, М.Ю. Погосова

Харківський національний економічний університет, Харків

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА РЕГІОНІВ У КОНТЕКСТІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Глобалізація економіки держав та їх фінансових систем з урахуванням розширення можливостей з реалізації фінансових інтересів суб'єктів макро-, мезо- і мікрорівней, є генератором нових загроз, які пов'язані з посиленням конкуренції і загостренням суперечностей між економічними агентами по різні боки кордону. Відбувається формування нової регіональної політики [2].

Більшість областей України (19 з 25) є прикордонними, а, отже, особливої уваги набувають питання швидкого та найбільш результативного їх залучення до транскордонної співпраці. Під час проведення економічних реформ значно загострюються диспропорції між потребами у ресурсах та можливостями забезпечення розвитку суб'єктів мезорівня, а отже визначення стану їх фінансової безпеки базується на оцінюванні спроможності регіонів до збереження та нарощування свого фінансового потенціалу за умов їх залучення до транскордонного співробітництва.

На думку Долішнього М.І. [1] у сучасній динаміці розвитку інтеграційних процесів України транскордонне співробітництво відіграє роль своєрідного каталізатора процесів вирівнювання соціально-економічного розвитку прикордонних територій, сприяючи вільному руху ресурсів через кордони, а отже підтримує мобілізацію не тільки місцевих ресу-

рсів та підвищує ефективність їх використання у всіх сферах національної економіки.

Результати визначення рівня фінансової безпеки регіонів дозволяють зробити висновок, що в сучасних умовах не визначено суттєву різницю у розвитку прикордонних та внутрішніх областей України, оскільки переважаючий вплив при оцінюванні мали внутрішні фактори: формування та реалізація ефективної бюджетної політики, інвестиційна привабливість для внутрішніх та зовнішніх інвесторів, розвиток регіональних суб'єктів фінансового ринку та ін.

Так, упродовж 2000 – 2004 рр. за умови недостатньої бюджетної підтримки базовою складовою фінансової безпеки регіонів є складові ефективності підприємницької діяльності та відкритості фінансової системи регіону. Але наявність значної диференціації у привабливості регіонів для інвесторів, нерівномірність у розміщенні іноземних інвестицій та існуюча структура об'єктів інвестування не сприяла реформуванню економіки та модернізації ключових галузей промисловості України, що замість створення міцного підґрунтя щодо спроможності суб'єктів мезорівня до захисту своїх інтересів, призводило до формування базових передумов виникнення загроз стану фінансовій безпеці регіонів у стратегічній перспективі.

Позитивні (негативні) коливання величини час-

ткового індикатору складової ефективності підприємницької діяльності суб'єктів мезорівневих фінансових відносин у період з 2000 по 2008 рр. визначалися підтримуючим (стримуючим) впливом підвищення (зниження) результативності основної діяльності підприємств регіонів та покращенням (погіршенням) стану платіжної дисципліни відповідно в динаміці, що сприяло збалансуванню (порушенню) структури фінансових потоків як самих регіонів, так і відносин між ними.

Різкі коливання рівня фінансової безпеки у регіональному розрізі дозволяють стверджувати, що їх функціонування не можна вважати достатньо ефективним та таким, що має стратегічну спрямованість. Розшарування суб'єктів мезорівня викликано, перш за все, диспропорційністю їх розвитку та нерівномірністю бюджетного забезпечення, що є головним чинником викривлення спроможності до захисту власних інтересів. Підтвердженням цього є загострення уваги сучасних науковців на розробленні теоретичних та практичних засад бюджетного федералізму, як необхідної умови побудови міжбюджетних

відносин, за яких достатня самостійність регіонів має стати базою узгодження їх інтересів з інтересами суб'єктів фінансових відносин макро- та мікрорівня за рахунок подолання горизонтального та вертикального дисбалансу.

Таким чином, визначені загрози фінансовій безпеці регіонів є переважно внутрішніми перешкодами їх ефективного залучення до транскордонної співпраці, а, отже, напрямком подальших досліджень є розроблення теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо їх подолання з метою рівноправної участі всіх регіонів у міжнародних відносинах та розширення можливостей щодо реалізації власних інтересів.

Список літератури

1. Долішній М.І. *Регіональна політика на рубежі XX – XXI століть: нові пріоритети* / М.І. Долішній. – К.: Наук. думка, 2006. – 510 с.
2. Куйбіда В.С. *Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи* / В.С. Куйбіда, В.А. Негода, В.В. Толкованов. – К.: Крамар, 2009. – 170 с.